

Pinksteren: feest van de Geest

door Riemer Roukema. Met wijzigingen gepubliceerd in *JOP Coach Magazine* maart 2011, 32-34, ook op www.riemerroukema.nl

Hoogst zelden hoor of lees je nog de uitdrukking: ‘Als Pasen en Pinksteren op één dag vallen’. Volgens allerlei sites die je via Google kunt vinden betekent dat ‘nooit’. Het Pinksterfeest komt vijftig dagen na het Paasfeest, en dus zullen die twee feesten nooit op één dag vallen. Die uitdrukking is ontstaan in een cultuur waarin de kerkelijke feesten de hoogtepunten van het jaar waren. Iedereen (bij wijze van spreken) wist dan ook dat in het voorjaar eerst Pasen kwam en daarna Pinksteren. Bijna iedereen wist dat met Pasen Jezus’ opstanding uit de dood werd gevierd. Wat er met Pinksteren werd gevierd, was iets moeilijker. Iets met de Heilige Geest. Maar wat die Geest voorstelde? Dat was een ander verhaal.

Waarover gaat het Pinksterfeest?

Altijd heeft Pinksteren iets ongrijpbaars gehad. Het Pinksterfeest heeft een joodse oorsprong, maar dat onze cultuur en de kerk het Pinksterfeest kennen, heeft te maken met de christelijke invulling ervan. In het Bijbelboek Handelingen (hoofdstuk 2) wordt beschreven dat in de periode na Jezus’ dood en opstanding een grote groep van zijn leerlingen in Jeruzalem bij elkaar was, in afwachting van wat komen zou. Jezus was na zijn dood weer levend aan zijn naaste leerlingen verschenen, maar aan die verschijningen was een einde gekomen. Jezus bleef weg en was zogezegd in de hemel. Wel had hij, volgens het boek Handelingen, de komst van de Heilige Geest aangekondigd. Toen het joodse Pinksterfeest gekomen was, was het zover. Toen woei de Geest van God als een vurige wind uit de hemel over die groep leerlingen van Jezus, zodat er zelfs vuurtongen op hun hoofd waren te zien. Ze begonnen in vreemde talen te spreken, tot verbazing van de pelgrims die uit allerlei landen waren gekomen, want die konden die talen verstaan. In die verwarring nam Petrus het woord en betuigde hij aan de samengestroomde menigte dat Jezus na zijn kruisiging uit de dood was opgestaan, dat God hem bij zich had opgenomen, en dat hij echt de Heer en de Messias was die door God was gestuurd. Met andere woorden: Jezus had met zijn onderricht gelijk gehad, en als vervolg op zijn optreden stuurde God nu zijn Geest om mensen daarvan te doordringen. Petrus riep de samengestroomde menigte ertoe op zich opnieuw op God te richten en aan zijn getuigenis over Jezus geloof te hechten. Volgens het boek Handelingen kwam velen toen tot geloof in Jezus, en was dat het begin van de kerk.

Misschien stelt dit verhaal het allemaal wat wonderlijker voor dan het in werkelijkheid is gegaan, maar hoe dan ook: dit verhaal ligt aan de basis van Pinksteren als het feest van Gods Geest die over Jezus’ leerlingen kwam en een begin met de kerk maakte. Bij dit wonderlijke begin is het niet gebleven. Het hele boek Handelingen vertelt hoe de Geest van God Jezus’ leerlingen erop uit stuurt om ervan te getuigen dat het leven en de dood en de opstanding van Jezus voor iedereen van levensbelang zijn. Handelingen vertelt van de bezieling die de Geest van God gaf aan hen die in Jezus gingen geloven. Ook daarna heeft de Geest van God mensen geïnspireerd om in het spoor van Jezus te leven.

Het joodse Pinksterfeest

Ons woord ‘Pinksteren’ is afgeleid van de Griekse term *pentekoste*, wat ‘vijftigste’ betekent. Op de vijftigste dag na het Paasfeest vierden de joden vroeger hun oogstfeest. In Israël was de oogst aan het eind van het voorjaar al ruimschoots begonnen of al binnen. Zeven weken na Pasen droegen de joden offers uit die oogst op aan God. Zij noemden dat het Wekenfeest, omdat het zeven weken (zo goed als vijftig dagen) na Pasen viel. In het Oude Testament kun je erover lezen in Leviticus 23:15-22, Numeri 28:26-31 en Deuteronomium 16:9-12. Uit deze

voorschriften is afgeleid dat de joden het Wekenfeest bij voorkeur in Jeruzalem moesten vieren. Lang niet alle joden kwamen daaraan toe, maar toch trok het feest in Jeruzalem in die tijd vaak een groot aantal pelgrims. In de synagogen werd en wordt met Pinksteren het boek Ruth gelezen, omdat een groot deel van dat verhaal zich in de oogsttijd afspeelt. Later, na het ontstaan van het christendom, zijn de joden met het Wekenfeest gaan vieren dat God op een Pinksterdag op de berg Sinai zijn onderricht (ofwel wet) aan het volk Israël heeft gegeven. In de Bijbel zelf vinden we nog geen aanwijzingen voor deze invulling van het Pinksterfeest.

De Geest in de Bijbelse talen

Beperken we ons tot de christelijke invulling van Pinksteren, dan gaat dat dus over de komst en de werking van Gods Geest. Op veel meer plaatsen in de Bijbel gaat het over die Geest. Ook al in het Oude Testament, dat in de Hebreeuwse taal is geschreven. Het Hebreeuwse woord voor 'geest' luidt *roeach*, en dat betekent ook 'wind' of 'adem'. Vandaar dat je het begin van de Bijbel op verschillende manieren kunt vertalen. Het gaat daar over de aarde die nog woest en doods was, en over het water dat met duisternis was bedekt. Er staat dan: 'Gods Geest zweefde over het water' (Nieuwe Bijbelvertaling 2004). Maar je kunt ook vertalen: 'De wind van God joeg over het water' (Groot Nieuws 1982). Een derde vertaling, die ook mogelijk is, spreekt hier van 'adem van God' (Naardense Bijbel 2004).

Het Evangelie van Johannes vertelt ons van Jezus' gesprek met de Farizeeër Nicodemus. Jezus zegt daar dat mensen opnieuw geboren moeten worden, uit water en geest (Johannes 3:3-5). Dat duidt op de doop en op de nieuwe inspiratie door Gods Geest. Jezus zegt dan: 'Wees niet verbaasd dat ik zei dat jullie allemaal opnieuw geboren moeten worden. De wind waait waarheen hij wil; je hoort zijn geluid, maar je weet niet waar hij vandaan komt en waar hij heen gaat. Zo is het ook met iedereen die uit de Geest geboren is' (Johannes 3:7-8). Om deze uitspraak goed te begrijpen is het belangrijk te weten dat 'wind' en 'Geest' in Jezus' taal hetzelfde woord zijn. Dat geldt ook voor het Grieks, de taal waarin het Nieuwe Testament (en dus ook het Evangelie van Johannes) is geschreven. In het Grieks luidt het woord voor geest en wind: *pneuma*. Verder zien we dat ook Jezus al benadrukte dat de Geest ongrijpbaar is, maar wel reëel, net als de wind. Die ongrijpbare werkzaamheid van de Geest kan mensen op een nieuw spoor zetten, aan hun leven een nieuw begin geven. Wie gaat geloven in Jezus, kan dat ervaren als een nieuwe geboorte. Die wordt dus bewerkt door de Geest.

Geest van God én van Jezus

Eigenlijk is die Geest een bepaalde term voor God. Het gaat immers om de Geest *van God*. Evenmin als de Geest, kunnen we ook God niet zien, maar aan mensen die in God en Jezus geloven en God liefhebben is vaak wel iets te zien. Als het goed is besteden die mensen hun tijd en aandacht en geld anders dan wanneer ze niet zouden hebben geloofd. De apostel Paulus spreekt dan van de 'vrucht van de Geest'. Dat is het effect dat het geloof in God en Jezus op mensen heeft. Die vrucht van de Geest bestaat volgens Paulus uit: 'liefde, vreugde, vrede, geduld, vriendelijkheid, goedheid, trouw, zachtmoedigheid en zelfbeheersing' (Galaten 5:22). Als mensen die eigenschappen hebben, al is het met vallen en opstaan, dan zijn ze daartoe geïnspireerd door de Geest van God. Die eigenschappen krijg je niet vanzelf; er moet echt iets met je gebeurd zijn, wil je levenshouding daardoor worden gekleurd. Als dat zo is, dan zie je daaraan wat de onzichtbare Geest kan uitwerken.

Ook kunnen we zeggen dat die Geest de Geest *van Jezus* is; Jezus staat immers heel dicht bij God. Soms schrijft de apostel Paulus zo alsof het niet uitmaakt of hij het over de Geest van God of over de Geest van Jezus heeft. Hij heeft het dan over mensen die zich laten leiden door de Geest. In feite laten zulke mensen zich leiden door God en door Jezus, die zij niet zien maar wel bij zich weten (Romeinen 8:4-11). Wie die Geest maar iets moeilijks vindt, kan daarom het beste denken aan God en aan Jezus, die niet dood is omdat hij ook na zijn

kruisiging voor ons leeft.

Gaven van de Geest

De Geest kan mensen ook in het bijzonder bekwaam maken om een bepaalde taak uit te voeren. Wie als christen bijvoorbeeld goed het woord kan doen, heeft de gave van het spreken ontvangen. Wie goed leiding of onderwijs kan geven, heeft daartoe een gave ontvangen. Het dienstbaar zijn aan anderen is een gave van de Geest. Zo'n gave wordt ook wel een *charisma* genoemd. Paulus geeft in zijn brieven twee opsommingen van gaven van de Geest (Romeinen 12:3-8; 1 Korintiërs 12:4-11).

Ervaring van de Geest

De grote vraag is vaak hoe je die Geest van God en Jezus kunt ervaren. Want wat is het geloof waard als je er niets bij ervaart? Nu gaat het in het geloof niet om de ervaring op zichzelf. Het gaat om de betrokkenheid op Jezus, op God. Het gaat om een leven in afhankelijkheid van God. Die afhankelijkheid komt onder meer tot uiting in het bidden om Gods nabijheid en hulp, kracht en wijsheid. Zo'n gebed spreek je uit in de naam van Jezus, omdat we God kennen dankzij Jezus. Zo kun je ook bidden om de Geest. Als je leven dan door Gods aanwezigheid en leiding gekleurd wordt, dan is dat het werk van de Geest. Ook als je de Bijbel leest om daardoor iets van Jezus en God op te doen, dan is de Geest erbij.

Wie nooit echt heeft leren bidden, of er geen tijd voor neemt, die kan wel iets van de Geest ervaren, maar zal dat dan niet herkennen. Wie liefdevolle mensen om zich heen heeft, ervaart in hen het werk van de Geest – maar als je er niet op bedacht bent, dan merk je dat niet op. Als je aan het eind van een kerkdienst de zegen krijgt, dan krijg je de Geest van God mee, of je het gelooft of niet. Maar als je in het dagelijks leven op heel andere dingen gericht bent, dan waait die Geest weer verder.

Het ervaren van de Geest van God komt tot uiting in het leven in de geest en in het spoor van Jezus. Dat vraagt veel van ons, maar je krijgt er nog veel meer voor terug. Wie zo leeft, voelt zich vrij ten opzichte van allerlei verwachtingen die mensen om je heen van je kunnen hebben. Wat voor kleding je draagt, hoe je er uitziet, dat je óók gaat roken, of drinken, enzovoorts. Wie bij Jezus hoort, ontvangt die wonderlijke Geest die je scherp maakt om in alle vrijheid je eigen spoor te trekken.